

(68)

ВІСНИК СЕЛОСПІЛКИ

НЕПЕРІОДИЧНИЙ ОРГАН ГОЛОВНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ
СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ.

Редакція й адміністрація: ПРАХА VII. Rudolfova 17. 4.

С. 1

Окреме число 1 кор. ч.

РІК 1-ий 104084

ПРАГА, 10-го КВІТНЯ 1924 РОКУ.

Ч. 1.

Кожна нація мусить бути сама собі господарем дома. Сила кожної нації полягає в її селянстві, а тому є цілком зрозумілим, що визволення України мусить бути ділом селянських рук, бо мужицтву ніхто не поможет, окрім його самого.

М. Драгоманів

До гурту!

Минувшина українського народу — безпереривна боротьба його за своє визволення.

Головно боротьба українського селянства, бо в наслідок вікової неволі український народ перейшов на становище селянської нації, селянського класу, безземельної і малоземельної рільничої верстви, що складає собою 90 відсотків усього укр. народу.

Боролось українське селянство під час останніх бурхливих років на всіх теренах України за здобуття собі волі, за створення власної трудової республіки, і в цій боротьбі принесло нечисленні жертви, але не досягло того, до чого стреміло — до повного визволення.

З одної неволі, з одного порабощення попало українське селянство разом з іншими групами укр. народу в другу. Не встигло українське селянство скинути з себе ярмо царських московських і цісарських австрійських (главно польських) поміщиків, як опинилося в другому поневоленні, — в рабстві московської перефарбованої совіцької держави, яка прикриває своє жахливе панування над ним плащиком комунізму, і польської буржуазно-поміщицької держави, що начепила на себе ярлик республіки. Нова неволя, новий гніт далеко гірше наявіть од старого.

Нові пани, як московські, так і польські в за-сбоях пригнічення і визиску затмарили старих. Як московські, так і польські найздвики всіма засобами державного апарату стремлять виснажити в край українське селянство, як головну основу укр. народу, не зупиняючись навіть перед одібраним йому можливості фізичного існування.

Чому так сталося? Чому українське селянство після революційної боротьби за останні роки знову опинилося в страшній неволі, що загрожує йому не тільки загарбанням його праці, але навіть знищенню?

Тому, що українське селянство не виступало одноцільним організованим фронтом, не мало ясно виробленого пляну боротьби, не представляло собі ясно тих шляхів, якими потрібно провадити боротьбу. Причина сьому була — історична довга неволя українського народу, неможливість в тяжких умовах гніту приготовиться до боротьби.

Отже, для українського селянства єдино можливий шлях позбутися того лиха, в якому воно опи-

нилося, — набуття того, що бракувало йому в по-передній боротьбі. —

Організації. —

Українське селянство розуміло конечність власної селянської організації і від початку революції в Росії і на Україні приступило до створення власної Всеукраїнської Селянської Спілки. Та наїзди московських і польських окупантів не дали йому спромоги перевести організацію.

Вороги Укр. селянства добре знають, що коли воно організується в одну українську Спілку, тоді кінець їхньому пануванню і над селянством і над усім українським народом.

Тому закликом сьогоднішнього дня для українського селянина мусить і повинно бути:

ДО ГУРТУ!

До обеднання в Селянську Спілку!

Обеднання українського селянства в спілку мусить бути переведено так, щоб вона — з одного боку допомогла селянству провадити успішно боротьбу за своє визволення в теперішніх тяжких умовах, а з другого боку, — підготовила його до того, щоб після остаточної перемоги селянства, воно могло вітворити і оборонити такий лад, при котрому ніхто б уже не наважився знову напосісти селянству на карк.

Отже в своїй організації і роботі Селянська Спілка мусить мати на оці два моменти:

В біжучій щоденній боротьбі підтримати силу тих, хто на нього напосів, зробити їх незданими до бою, війнити в них з під ніг головний впливовий ґрунт, економічну господарську базу, і ставши на цей ґрунт випирати з інших галузів політично-суспільного життя, а з другого боку виробити в собі власні сили здібні до витворення і керування всіма формами громадсько-державного життя.

Інакше перемога не можлива.

Для того, щоб вона була міцна й одностайна, має собою міцну одностайну професійну організацію.

Для того, щоб вона була міцна й одностайна, має, то щоб члени її приймались по одній хліборобській назві. Ми знаємо і таких «хліборобів», яких хліборобство полягає лише в одному: їсти хліб, зроблений чужими руками.

Через те потрібно щоб члени укр. Селянської Спілки ставили до Спілки одні і ті ж вимоги і завдання, щоб однаково були ідейно між собою повязані.

Кожний член Спілки мусить знати, що вона має одну ціль — визволення селянської праці, щоб ходючий і працюючий коло землі сам розпоряджався тим, що оброблена ним земля йому вродила. Українське трудове селянство мусить клопотатись про те, щоб земля, як це було і є аж до наших часів, не була засобом до його гноблення, як це роблять тепер з землею польські поміщики і московські комуністи. Одні не дають українському селянинові землі для того, щоб довести його до постійних зліднів і тим сильніше поробити, а другі зробили з землі засіб примушення селянина віддавати працю з неї — хліб, в руки комуністам спекулянтам.

Так само в Спільні не мусить бути допущено вживання членами найманої праці коло землі. Інакше знову витворяться землевласники і багатії, що захочуть змусити працювати на себе безземельних селян. Для осiąгнення своїх цілів вони будуть звертатися до чужої спорідненої їм сили, а де спричиниться до нових наїздів на Україну, як це не раз було в українському милулому.

Отже головна ідея, яка мусить лягти в основу визвольних змагань селянина, та, що джерелом права на землю — єдиний засіб прожитку селянина — мусить бути той, хто працює коло землі. Здійснення цього права є визволення селянства.

Видповідно до цього і Селянська Спілка організується на засадах самого широкого демократизму. Кожний селянин, робітник, трудовий інтелігент, які живуть з власної праці і поділяють її засади, на яких вона твориться та стремить втілити їх в життя — може і мусить бути членом Спілки.

В своїй роботі Селянська Спілка мусить піднести господарчо-економічний рівень селянства, запровадити в життя нові селянсько-господарчі форми відповідно до сучасних вимог.

Насамперед Спілка мусить направити роботу, щоб селянство позбулося ріжних посередників при виміні продуктів своєї праці. Селянська Спілка мусить простувати до кооператизації як обміну продуктів своєї праці — хліба, так і набуття знаряддів для рільництва. Кооперативи потрібні селянству ще для допомоги, щоб засобом кооператизації праці позлішити працю коло землі, збільшити її видатність, взяти цілком в свої руки всю сільську господарку і успішно її провадити. Цим буде покладений кінець рабункові трудової селянської праці.

Осiąгнути цього селянство зможе лише тоді, коли набуде освіти і відповідного класово-соціального виховання, що були найдострішою зброєю, яку до цього часу знайшли люди в боротьбі за правду і волю. Для цього потрібно, щоб Селянська Спілка створила можливість працювати трудовому селянству над своєю освітою, щоб воно набуло фахової і політичної освіти, — тоді воно зробиться головним господарсько-політичним чинником на Україні. Тільки тоді трудові українські верстви, тільки трудове українське селянство, яке становить більшість українського народу, само визволиться і принесе визволення своєму народові, коли воно усвідомить, що лише тоді воно буде вільним, коли власними руками виборе й створить трудову українську республіку, яка на перші місце поставить захист інтересів трудового селянства.

Щоб здійснити це, селянству треба перейти шляхом міцної організації Селянської Спілки та зализної дисципліни, виховання на трудовім ідеалі, та набуттям знання у власних фахових і загально-освітніх школах.

ОТЖЕ ДО ГУРТУ, ДО ОРГАНІЗАЦІЇ.

Буковина в стані облоги.

Буковина в стані облоги. З листів, одержаних з Буковини, бачимо в якому дійсно тяжкому становищі находитися ця країна, опинившись під окупациєю Румунії. Людина, що заслуговує на повне довір'я пише:

«Як Вам відомо, в цілій українській частині Буковини є стан облоги. Це використовують Румуни до всяких надувань. Обі українські часописи, котрі виходять в Чернівцях — «Зоря», фінансована кількома одиницями, і «Хліборобське Слово», редакована п. Костем Кракалією з партії «царапістів» — цю часопись утримує румунська царапістична (хліборобська) партія. — вже заборонені, згайдно можна обі ці часописи вислати тільки в околиці де нема стану облоги. Мимо того, ми рішилися осільки у нас вистані матеріальних сил, вилавати часопис «Зоря» та ширити її в українській частині Буковини.

Українці Буковини кинулися тепер головно на отаку незамітну працю. По товариствах іде дуже пиняво, бо всі ті, ще залежать від державної платні, присилувані залишити працю в виділах. Якщо вони цього не роблять, то румунське правительство звільняє їх зі служби та лишає без всякої платні. Через те лише люди з вільними незалежними заняттями, котрих в Чернівцях на одній руці почислити можна — працюють по виділах.

Для 6 лютого вийшов новий закон, котрий загрожує весь маєток українських товариств: вже перед тим державні румунські органи, кепкуючи з усіх законів, одібрали в Українців бурсу в Вижниці цілком безправно, та зробили з неї румунський інтернат, до якого спроваджують літів з румунської частини Буковини.

Щоб цьому насильному нищенню українського майна запобіти, заснували українські діячі Кредитовий Банк, товариство з обмеженою порукою. По великім труді удалось нам цей банк 5 ц. м. зареєструвати.

В неділю 9 ц. м. відбулися загальні збори Т-ва «Українська Школа». На Буковині працюють тепер над створенням української політичної організації, щоб при слідуючих виборах вибрати бодай одного посла, котрий би в парламенті заступив наш народ та виказував світові явно наші тяжкі кривія.

Школи у нас цілком румунізують, та існування української гімназії в Чернівцях загрожене. Семінар український розвязано, а учителів та учеників вислано в глибину Румунії. Більша частина учеників не поїхала та кинулась до інших закладів. Так само більша частина наших учительських сил лишилася в краю.

Мимо того Українці Буковини не піддаються на дусі. Між всіма українськими партіями настутила цілковита згода. Рівно ж поміж українським студентством.

Відродження варварства.

Польська поліція в своїх переслідуваннях і звинуваченнях над українським населенням, тих українських земель, що під польським насильством дійшли до таких жахливих катувань, які хіба допускалися в темні середні віки, а не в часи високої культури.

9 лютого с. р. в часі масових арештів на українських землях, що опинилися під польською неволею заарештовано українку Ольгу Бесарабову. 13 лютого після мordування в поліції найдено її мертву. Секція, в якій був професор Серадський, поляк, виявила ознаки самого жорстокого катування Бесарабової, від якого вона померла. Український посол у польській Соймі підніс справу Бесарабової в Соймі, при чим привів багато доказів на

те, що Бесарабова була бита, страшно катована і замордовані в тюрмі; та зробив внесення, щоби Сойм вислідив цю жахливу подію. Однаке Сойм внесення відхилив, прикриваючи сим ті жахливі знищання над українцями польської поліції, перед котрими блідніють часи варварські.

Про катування в польських тюрях розповіли одвертими листами в пресі п. Полога і Брехер, знищання над котрими в польській тюрмі перевищують людську уяву.

Українське громадянство по всіх містах, як в краю, так і на еміграції, заявило перед світом свій протест в справі замордування польською поліцією Ольги Бесарабової.

Українська еміграція в Чехословаччині також відповіла протестом проти замордування Ольги Бесарабової і катування Польщею українського народу.

Подаємо тут в цілому постанову зборів української еміграції в Ч. С. Р. з приводу трагічної смерти Бесарабової.

ЖАЛІБНІ ЗБОРИ

української еміграції в Ч. С. Р. устроєні дня 9 березня 1924 в Празі для вшанування пам'яті української громадянки Ольги Бесарабової, яка понесла мученицьку смерть з рук поліційних органів польської держави у поліційній тюрмі у Львові, складають глибокий поклик перед пам'яттю покійної і обвиняють Польщу перед цілим світом за той страшний режім на українських землях, поневолених Польщею, якого тільки одним проявом являється замучення покійної Ольги Бесарабової.

Зокрема звертаються Збори до правителствів головних держав Антанти, які рішенням конференції Амбасадорів з 15 березня 1923 віддали українські землі — Галичину, Волинь, Холмщину, Підляші і Польсія — під Польшу і які несуть історичну відповіальність за поневолення Українського народу Польщею, як також до Союза Націй, який має обов'язок стояти на сторожі виконання договорів, які містять в собі міжнародні зобов'язання Польщі у відношенню до українського народу.

Через головно держави Антанти і Союз Націй Збори звертають увагу цілого культурного світа на те, що 8 міліонів українського народу під Польщею не тільки позбавлені національної незалежності, не тільки не мають на практиці тих прав, які є основою громадянської рівноправності в кождій державі, не тільки не мають змоги існування й розвитку як нація, — але підлягають постійному варварському фізичному винищуванню.

Від часу завоювання українських земель Польщею, сотні тисяч українських громадян перейшли через польські тюри і табори для інтернованих, і десятки тисяч втратило там життя або здоров'я від голоду і холоду, від попештій і від страшного знищання.

Не було ані одного процесу проти Українців, у якім обвинені не заявляли би, що поліційні слідчі органи биттям і тортурами вимушували на них признання. І не було ані одного випадку, де на основі цих заяв обвинених проти тих органів було би заряджено слідство.

Словом, биття і тортурування арештованих Українців стали звичаєвим правом у Польщі, аж дійшло до того, що биття і тортури спричинили смерть покійної Ольги Бесарабової.

Збори обвиняють польську поліцію, що се вона замутила покійну Ольгу Бесарабову, а видумку про самовбивство покійної пустила в світ тільки на те, щоб закрити свій страшний злочин.

Збори домагаються від цілого культурного світа охорони 8-х міліонів українського народу перед винищуючим режімом Польщі і заявляють, що тільки

ревізія рішення конференції Амбасадорів з 15 березня 1923 і визволення українських земель з під Польщі, може направити ту несправедливість, яку заподіяли українському народові головні держави Антанти, віддаючи його на знищення його історичному ворогові — Польщі.

Направлення сеї страшної кривди заподіяної українському народові, повинно стати гаслом усіх приятелів міра справедливости між народами.

Волинь організується.

З дотеперішнього ходу подій видно, що український селянин іде до поширення своєї класової організації і став до боротьби за національні і соціальні інтереси поруч своєго галицького побратима, який згуртувався в українській радикальній партії. Партийна організація селянства на Волині і інших українських землях під Польщею іде поволі наперед. Парламентарна презентація в Соймі, яку вибрали собі волинський селянин зачиняє розуміння потребу хвилі і зачинає думати про організацію селянства. Одна третина послів заложила селянський соціалістичний союз, який має намітити собі в найближчій будущості плян і програму партійної організації на наших північно-західніх землях. Цю появу мусимо безслідно повітати як відродну, особливо тепер, коли в останнім часі зачинають під покришкою оборони селянських класових інтересів, втискається на Волинь національно ворожі елементи.

Початок цій праці дала безумовно партійна організація УПСР. на Волині, яка почала свою тяжку боротьбу тому поверх півтора року. Дня 30. грудня 1923 відбувся в Кременці зізд делегатів тої партійної організації, на яку прибуло теж двох запрошених делегатів української радикальної партії.

Краєвий зізд УПСР. вважає організацію власних сил для боротьби за краще політичне й соціальне становище українського народу за найважливіше завдання в теперішню хвилю.

Краєвий зізд заявляє рішучий протест проти польонізації та відіbrання інтелектуальним і фізичним робітникам-українцям їх варстата праці.

Краєвий зізд констатує, що на всій території вилів чужо національного урядництва на культурний, політичний і господарський розвиток українських працюючих мас.

Краєвий зізд констатує, що на всій території українських земель, які найшлися під Польщею, іде безприкладний похід проти української школи від найнижчої до найвищої: заявляє проти цього рішучий протест і кличе все українське громадянство до підперти «Рідної Школи».

Краєвий зізд уважає існування українського університету та політехніки у Львові життєвою конечністю українського народу — з обуренням довідається про його переслідування польською владою.

Зізд визиває всі активні українські елементи до поширення професійної організації «Селоспілки», як одиночного засобу для поліпшення добробуту нашого селянства.

Зізд визиває всіх членів партії, а також її прихильників до переведення партійної організаційної праці на місцях на всіх західно-українських землях.

Зізд накладає на всіх своїх членів обов'язок виплачення партійного податку на руки місцевих секретарятів партії в розмірі ціни дванадцять яєць в рік, або їх вартості в кождочасній валюті.

Як з цього видно на окупованих Польщею українських землях зачало живіше бити політичне життя. Український селянин береться до рішучої боротьби за своє визволення.

Тарасів Березень.

9 березня 1814—9 березня 1924.

Борітесь — поборете.

Сонце революції.

Що-року на світанку весни, коли сонце несе життя в природі — нарід український у безліку сердечь живе спогадами про своє Сонце правди на світанку боротьби трудового люду українського за своє визволення від ярма неволі національної, від пазурів неволі соціальної. Те наше Сонце на світанку визвольної боротьби — вічний революціонер Т. Шевченко.

110 років минуло, як те Сонце зійшло над степами України. І світило й палило й запалювало своїм життям, своїм словом, свою працею, своїми думками почуття народу й запалило любов до боротьби, що охопила весь народ праці й недолі.

Які ж то думки й якій той заповіт, що липшило наше Сонце з останнім промінням своїм — 63 роки тому?

В одному з листів своїх Шевченко писав: «на те є лихо, що з ним боротися». Те лихо - лихо окраденого трудового люду українського — українського селянства.

Можна пробачити особисте лихо, особисту кривду, але не можна мовчати про кривду над цілим народом, над народом праці.

Шевченко се відчув є виступив до боротьби з соціальним й національним гнетом в той час, коли ще: —

«Від Молдаванина до Фіна»
все мовчало.

За зброю взяв він вогненне слово й ним запіват всіх тих, які жили на «дідами крадене добро».

«По якому правдивому
Святому закону
І землею, всім данною
І сердечним людом
Торгуете?...»

А запитавши, поставив він всім їм застереження:

«..... Стережіться ж,
Бо лихо вам буде,
Тяжке лихо»

Не міг погодитися Шевченко з тую ганебною соціальною кривдою над його народом.

Він не міг уявити собі, щоб та кривда могла довго панувати, а тому вірив у неминучу розплату над визискувачем, над гнобителем українського селянства.

Коли ж так буде продовжуватися надалі — сонце землю спалить оскверненну. Але того бути неможе — так думав він. Він знов, що «Розкуються незабаром заковані люди» є це знання, що переконання давало йому силу в боротьбі й в життю. Для того ж щоб здійснилося бажання, щоб укр. трудо-

вий наріл дійсно скинув з себе ярмо чужинців та визискувачів кривдників, він дав перший дорогий для нас заповіт, а то — заповіт не складати зброї в боротьбі — революційно повстати, не спиняючись перед жорстоким боєм з ворогом.

«Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте» —

Заповідає він. І цей заповіт аж до сьогодня згучить й промовляє до всіх нас з далекої, дорогої моргили.

Доти доки є соціальне поневолення трудового люду, існує кривда над українським селянством, тая кривда, яку пензлем сліз і болю має Шевченко в своїх творах; доки веселі села, веселі тихі гаї є пекло — доти на його думку треба міцно тримати залізну зброю в руках.

Кажучи про життя українського села він такого змальовує:

«Хіба ж ти не бачиш?
Хіба ж ти не чуєш
Того плачу,
Он глянь, подивися
... У тім раї що ти покидаеш.
Латану світину з каліки здімакть».

Чи ж не знайомий цей образ нам, в часи і у дні наші? Чи ж не те саме ми бачимо по землях українських сьогодня? Так. А повертаючись до свого села, до хати з болем виривається з серца Шевченка думка:

«Защо не знаю, називають
Хатину в гаї, тихім раєм».

А далі:

..... Я не знаю,
Чи есть у Бога люте зло
Щоб у тій хаті не жило.
А хату раєм називають.
Не називаю її раєм
Тій хатиночки у гаї
Над чистим ставом край села

..... в тім гаю
У тій хатині у раю
Я бачив пекло... Там неволя».

Все це — і веселі села, і веселі гаї, їх хати-рай. все це може бути дійсно гарним і веселим тільки тоді — «як би не зосталось сліду панського на Україні», а до того часу:

«Аж страх погано.
У тім хорошму селі
Чорніше чорної землі
Блукануть люди....

Так думав Шевченко і йшов в своїй праці за тими думками, запалював серца народу й кликав до боротьби.

А чи не те ж саме міг би він сказати й сього дня? Чи не блукають наші люде — чорніше чорної землі цілими світами? Чи не роблять свій злочин над трудовим нашим людом визискувати — пани та ласі чужинці? Тяжкою недолою віє з земель українських — де й до сьогодня латану світну з калікі здіймають панство польське й московські чужинці.

Ті образи життя українського люду ні в день ні в ночі не давали спокою Шевченкові.

Виступивши до запеклого бою, з наболілого серця закликав він повстати — щоб порвати кайдани панської та чужинецької неволі — роботячими руками творити братолюбіє без пана й холопа, без ворога супостата, здобути життя в якому —

«Буде син і буде мати
І буде правда на землі» —

Головним мірилом всього життя у Шевченка то є боротьба за добро і рівність трудового люду. Лише в трудовому поступі він вбачав розвиток та розцвіт справедливого життя, що мусить належати «роботячим рукам» —

«Роботячим рукам,
Роботячим умам —
Перелоги орати,
Думать, сіять, не ждать
І посіяне жати
Роботячим рукам».

Тим «роботячим рукам», що належать нашому селянинові, тим «роботячим умам», що належить робітникам інтелігенції, тій інтелігенції, яка стає на послуги потреб свого народу і приймає імя, — трудової інтелігенції.

В напів дні ми можемо з повним правом назвати Шевченка Сонцем революції, провідником революційної думки во ім'я соціальної і національної справедливості, речником кривди трудового люду та права його на людське існування.

Гостро і твердо виступивши до боротьби з соціальною та національною неволею Українського люду він свою працею, своїми думками жагучими, своїм словом спілів вінок волі національної і соціальної навіки дорогій для трудового люду України.

Рік за роком... день за днем... А думки та праця Т. Шевченка, його слово вогняне, його заповіт з такою ж силою закликають нас бути однодушними й одностайно-міцними в боротьбі за визволення од ярма панського визиска та чужонароднього поневолення.

Ще дорожче стають думки й праця Шевченка сьогодні — коли український трудовий народ — селяни, робітник, трудовий інтелігент стогнуть під яром лютих звірів, коли кров українського народу поливає рідні землі, коли черна рілля змочується його кровлю, коли:

«Минають дні, минає літо,
А Україна знай горить;
По селях плачуть голі діти...»

І ми споминаючи думки Шевченка на світанку весни природи, мусимо бути міцно переконані, що прийде той день коли:

«Церква домовина
Розвалиться, а зпід неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі...»

День же той прийде лише тоді, коли всі ми будемо зеднані міцно другим заповітом Сонца революції, тим заповітом в якому ми чуємо певність і силу, коли всі як один ми відчуємо в своїх серцах силу заповіту вічного революціонера яким є Шевченко. Той заповіт: «Бортеся — поборете!»

19/III, 24 р.

Арк. Животко.

* * *

Хто не знає з нас, братове, як Кобзар співає.

Хто не бачив, як під кобзу спіні очі плачуть. Голос той — є голос люду, він по всій Україні лине, він пробуджує й кличе тих, хто серце в грудях має.

Кобза гололосно співає, кобза плаче й сміється... Снів той лине аж до серця — словом іцирим, словом любим промовляє.

Хто не знає з нас, братове, кобзарі як грають...

Але країні в цілім світі був Кобзар у нас єдиний.

Той Кобзар, що пісні волі заснівів — серед суворії нічі темної життя.

Той Кобзар, якого серце мов те сонечко засяло, засвітило на Україні.

Той Кобзар, якого пісня розляглась, пригорнула та примусила всім серцем полюбити Україну.

Той Кобзар, якого кобза раз загравши все згучить в степах України.

Згук од кобзи акордовий гень-лунає навколо.

Зазирнув той згук у всі куточки, зазирнув аж в самі груди й до серця доторкнувся.

Вмер Кобзар...

Минули роки...

Пісня льється...

Згук від кобзи акордовий гень лунає навколо.

Ще і досі струн одгомін розлягається навколо. В згуках струн, в кобзарській пісні — чути лиши любов до люду.

Кличе пісня, слово рідне до братів несеться, полюбить благає пісня рідний край, Святу Руїну, полюбить во врема люті, полюбить в тяжку годину. Полюбить крайну рідину — свою славну Україну та за неї в небі Господа молити.

Вмер Кобзар...

Скотилось сонце...

Обірвались струни кобзи...

І акордом прогукали ті слова останні пісні, що до волі, до любви краю рідного все кличуть.

Не замовкне тес слово Кобзаря України.

Пройде ще богато років — згук же співу чарівного все бренітиме між нами.

Нац Кобзарю!

Сонце наше!

Як та думка, що ти в пісні проспівав нам — невмеруща, так і спомин іцирим, ясний вікі житиме в серцях.

І на ті думки Твої останні, що ти нам їх заповів, ми житям своїм докажем, що Твого ми заповіту, слово іцирої любви, не забудемо ніколи.

(Витяг зі збірника «Тобі Таразе»).

Арк. Животко.

Шевченківські свята.

4/IV с. р. в помешканні Сміховського Пивовару на Сміхові в Празі відбулася вечірка, присвячена пам'яті Тараса Шевченка, влаштована празькими філіями укр. Селоспілки.

Програма:

1. Вступне слово — Голова Пражської філ. А. Животко.
2. «Шевченко — борець за національну і соціальну волю українського народу» (реферат). Член Лібенської філії Укр. Сел. Сп. Т. Медвідь.
3. «І золотої і дорогої», слова Шевченка, музика Січинського П. Нагорна.
4. «На батьковій могилі» вірш М. Вороного. Прочитав Член Лібен. філії Сол. Сп. Т. Пасенюк.
5. Клявір (сольо) — власна композиція. Н. Ніжанківський.
6. Іван Підкова, вірш Шевченка — прочитав Член Сел. Спілки Т. Нагляк.
7. Два дуetti — П. Карадуп, П. Зозуля; П. Карадуп, П. Архипів.
8. «Дума на смерть Шевченка» — виконав кобзар Емец ігрою на бандурі.
9. Вечірку скінчили загальним співом «Заповіту».

Вся вечірка була переведена організовано. Мистецьке виконання програму створило серед присутніх на вечірці широ товариський настрій.

23/III с. р. відбулося свято на честь Шевченка в Братиславській філії Селоспілки.

Вступне слово — промовив Скрижевський — член президії філії.

Хор Селоспілки проспівав «Заповіт», Представник Головного Комітету Пасішний прочитав реферат на тему «Мати в творах Шевченка».

Далі було проспівано хором «Ревуть стогнуть гори-хвили».

«Стойте явір над водою.»

З декламацією виступали Скрижевський, який прочитав вірш Шевченка «Кавказ» і Кіндзирявій, який продекламував вірш Шевченка «Я не боюсь тюрем і катів».

В той же день увечері був прочитаний для членів Спілки Пасішним реферат на тему «Життя і світогляд Тараса Шевченка».

Один із прикладів що робити українському селянинові на еміграції

Селянин Демян Захарчук з Турнова в Галичині надіслав до Головного Комітету Спілки такого листа:

Високоповажні! Я читаючи часопис «Громадський Голос» зі Львова та книжки від Селянської Спілки, постановив собі за ціль таке: Наколи ляхи не пускають нас на нашу рідну землю, щоби ми говорили й учили своїх людей того, що ми навчлися і бачили у світі, то великим обов'язком кожного нашого емігранта є звідціль передплачувати «Громадський Голос» для родин і знайомих в Галичині, щоби ця часопис говорила там за нас. Хоч ця часопис і є у нас в Галичині, але то все мало, бо як я знаю, добре вона може бути хіба в читальні або в попа, а наш селянин мало ходить до читальні, а до попа не хоче йти позичати часопис, позаяк попа треба в руку цілувати. Наш селянин каже: радше я обійтуся без часопису, аніж буду позичати. Але без часописі наш народ глухне, тупіє і не знає що робити, — котрої стіні триматися. Наколи ж настася яка завирюха, то наш чоловік не знає за ким тягнути, на кого голосувати і. т. і. Він іде туди, де дають більше дров, або оселедців, чи горікли, а потім на його шию лягає вся кривда. Через те я нині буду

Академічна секція Комітету по влаштуванню Шевченківського свята в 1924 р. в Празі 17/III б. р. відбулася в Обецному Домі (залія Сладковського) святочну академію на честь Т. Шевченка. Після виконання хором «Заповіту» з рефератом виступив проф. Л. Білецький на тему «Поетична еволюція головніших образів і ідей Т. Шевченка».

Після докладу проф. Л. Білецького з рефератом виступив проф. В. Сімович на тему «Великий лъх». в якому докладно спинився на дотеперішніх працях про «Великий лъх», на їх критиці, на джерелах до концепції «Великого лъху» (Критика народної легенди про Великий лъх). При зачиненні академії хор проспівав національний гімн «Ще не вмерла Україна».

В понеділок 10 березня в «Українській Хаті» відбулося святкування роковин Шевченка, організоване укр. Матуральними Курсами.

Свято відкрив Директор Курсів Є. Іваненко словами на тему «Заросли шляхи тернами на ту Юїаїну» і висловив надію, що цей день урочистого свята увілле в наші душі міць і силу до нової боротьби, силу давити й троощити той мур, що став перед нами на шляху визволення України.

Після п. Є. Іваненка зачитав реферат п. П. Богацький на тему: Еволюція поглядів на «Кобзаря» Т. Шевченка в очах Українців, Росіян і Поляків. В літературній частині виступали учні молодших класів Реальної Школи, в яку перетворюються матуральні курси з березня місяця з декламаціями творів Т. Шевченка, та хор зі співами гімну і «Заповіту».

На кінці виступив зі словом Голова Укр. Гром. Комітету п. М. Шаповал. В цьому слові він підкреслив, що душою кожного відродження є поети у всіх галузях культури.

Вони дають стимул, запал і ту одухотворену красу руху, що веде й запалює борців.

Т. Шевченко є наш великий поет і свою поезією створив ту надзвичайну красу боротьби за визволення батківщини, яка навіть в найскрутніці і найнебезпечніші часи дає запал для дальнішої боротьби.

всіма силами старатися, як тут в нашім відділі, так і в інших, щоби як найбільше мої земляки виписували для своєї родини в Галичині часопис «Громадський Голос».

Маю за честь вас поспітатися, чи можливо складати передплату на згадану часопис у Вас.

Було би дуже пожаданим, аби нам було не потрібно писати аж до Львова — до редакції, а тільки до Вас і у Вас складати передплату та подавати адреси, на котрі часопис мала б іти.

Прошу широ В. П. Товаришів повідомити мене; чи можливо є так — чи ні? Наколи не можливо, то я буду збирати передплату на згадану часопис від кожного, принаймні, наперед на місяць і буду висилати до Вас як і адреси, на котрі мали б висилати зі Львова часопис. Мислю, що се було-би жменя піску в очі ляхам.

Рівно ж прошу повідомити мене, чи можна у Вас набути календар «Громада» на р. 1924, а коли маєте, то і маленького календарика, так званого, кишенського.

Так очікую відповіді і остаюсь з поважанням для Вас

Турнів, 6-III 24.

Захарчук.

З життя Селоспілки.

ПРАЦЯ ГОЛОВНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛОСПІЛКИ.

Робота в Головному Комітеті Селоспілки була більш показаною в двох напрямках, а саме в культурно-просвітному і організаційному.

Культурно-освітнім підділом одчинені курси в Празі — Кооперативні й Гарбарські, в Йозефові Кооперативні й Стенографії, в Миловицях Шоферські. При Гарбарських Курсах одчинено курс міловарства.

Всього слухачів на курсах 417, лекторських сил 50. Опірч того в близькому часі мають одчинитися нові Гарбарські курси в Йозефові на сто курсантів.

Поруч з цим проваджено працю по затверженню статутів усіх цих курсів в Міністерствах, вироблено для кожних курсів програми, пляни навчання і кошториси. Крім цього розроблено пляни нових курсів, згідно Селянського Технікума.

Про це внесено меморандум до Міністерства Заграницьких Справ. Другою точкою діяльності культурно-освітнього відділу була організація бібліотеки. Всього за цей час вислано 5703 книжок. У кожній філії засновано невеличкі бібліотеки. Так само випущено ч. 2—3 журналу «Нашої Спілки». (Ч. I. випущено організаційним комітетом Селоспілки). Для потреб кооперативних курсів видано літографічним способом підручники: «Торговельна Наука», «Торговельне Право», «Ревізія». Опірч цього намічено ряд інших видань. Для провадження видавничої справи, обрана видавнича Колегія.

Що до шкільної допомоги, то вона провадилась для значного числа людей. До цього часу вихлоповано 38 стипендій для членів Селоспілки. Також давалася допомога ще харчами і іншими.

Праця організаційної відділу полягала в заснованню філій Спілки і керуванням загальною організацією в Спілці.

Всього засновано філій 23, які налічують до 1500 членів.

Організаційний відділ провадить ще справу читання лекцій в філіях Спілки. Лекції ухвалені Головним Комітетом, мають на меті усталення світогляду членів та зміцнення їх організаційної єдності. Всього прочитано до 100 лекцій.

Далі розроблено пляни Інструкторських курсів для підготовки організаторів селянських Спілок. Для переведення його в життя Головний Комітет вживає водповідних заходів перед Міністерством.

8 січня була виплащувана вечірка-сходини слухачів Кооперативних і Гарбарських Курсів з метою взаємного зазнайомлення їх.

В Братиславі так само виплащувано ялинку 24 грудня м. р.

Діяльність Секретаріату була направлена на унормування правильних зносин з філіями, видруковано по чеські і українські статути Селоспілки, упорядковано діловодство, архиви і т. д.

Зараз енергійно переводиться в життя організація Ощадно-позичкової Каси Селоспілки, яка б даборотися з тою нуждою і злиднями, в яких воно боротися з тою нуждою і злихнями, в яких воно опинилося в наслідок еміграції.

31-го березня с. р. для улекшення безробітним селянам і робітникам, як членам Спілки, так і не членам, засновано бюро праці при Спілці.

ЕКСКУРСІЯ.

Головний Комітет Української Селянської Спілки намічає цілій ряд екскурсій для членів Селоспілки з метою ознайомлення їх з провадженням господарства і промисловості в Чехословаччині.

До цього часу такі екскурсії вже провадились.

Так була зроблена екскурсія слухачів курсів, закладених Селянською Спілкою на чеській Veletrh (велика торгова контрактова ярмарка).

5-го квітня с. р. відбулася екскурсія слухачів Гарбарських курсів при Селоспілці в Празі під проводом директора цих курсів Ярового Михайла та секретаря д-ра Дякунчака Юрія до Злониць на один із найбільших гарбарських заводів, продукція якого виносить щомісячно до 10.000 підошвених шкір. Мета екскурсії: ознайомлення курсантів з промисловим постановкою шкіряного виробництва в Чехословаччині та набуття знання по організації і способах ведення шкіряного промислового виробництва. Додальні відомості про екскурсію будуть уміщені в слідуючому числі «Вісника Селоспілки».

ДЕЛЕГАТСЬКИЙ ЗІЗД.

На великорічних святах (українських) передбачається скликання І-го Делегатського Зізду Української Селянської Спілки. Точний термін і порядок дня поки що не усталено. В часі скликання зізду буде виплащувана виставка праці всіх курсів, закладених Селянською Спілкою.

БЮРО ПРАЦІ ПРИ ГОЛОВНОМУ КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ.

31-го березня розпочало свою роботу Бюро Праці при Селянській Спілці. Поки що воно міститься в помешканні Головного Комітету. Це Бюро Праці раніше функціонувало біла 2 років при Українському Громадському Комітеті, але з огляду на те, що в завдання Спілки, як професійної організації входить також і підшукання праці українським селянам та робітникам, то по згоді Головного Комітету Спілки і Громадського Комітету, Бюро Праці перейшло до Селоспілки.

ВИКЛЮЧЕННЯ З ЧЛЕНІВ СЕЛОСПІЛКИ.

16 березня с. р. постановою загальних зборів Дольне-Краловицької філії Селянської Спілки на підставі протоколу ч. 2. Товариського Суду тієї філії виключений зі членів філії Юхим Талашко за антигromадське поступування.

УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ ШОФЕРІВ ТА МЕХАНИКІВ ПРИ СЕЛОСПІЛЬЦІ.

24 березня с. р. заснувався в Празі при Українській Селоспілці Український Союз шоферів та механіків. Мета Союзу удосконалення господарства шляхом запровадження мотокультури.

ЗАСНОВАННЯ ОЩАДНО - ПОЗИЧКОВОЇ КАСИ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ.

Головний Комітет 20. березня 1924 року ухвалив: Заснувати при Головному Комітеті Ощадно-позичкову касу, поклавши в основу такі тези:

а) «Ощадно-позичкова каса Української Селянської Спілки» зановується згідно з § 5 п. д. Статуту Селоспілки і діє на підставі окремого статуту каси та інструкції, затверджених Головним Комітетом.

б) Каса має на меті дбати про поліпшення матеріального стану членів з одного боку шляхом утворення ощадень з їх заробітньої плати, а з другого — шляхом видачі позичок.

в) Членом каси може бути кожний член Української Селянської Спілки який внесе відповідний вступний та пасивний членський внесок.

г) Управління справами каси спочиває в руках загальних зборів членів каси та Правління, як виконавчого органу; крім того загальні збори вибирають ревізійну комісію, як орган контрольний.

д) Правління складається з 3-х членів, з яких 2-х членів вибирають загальні збори, а одного делегують Головний Комітет.

е) Приняття в члени каси робиться Правлінням каси на підставі писаної заяви по встановленій формі.

ж) Члени каси відповідають за справи каси своїми паями.

з) Пасивний внесок встановлюється в висоті 30 кч., який може бути виплачений щомісячними ратами по 2—3 кч. Вступний внесок — 3 кч.

і) Розмір суми екладів для кожного вкладчика необмежується, але зворот має бути зроблений після одержання попередження на протязі встановленого терміну.

к) Кождий член каси незалежно від кількості внесених паїв має один рішальний голос.

Для вироблення статуту каси, конторису та всіх необхідних інструкцій і подачі їх на затвердження Головного Комітету, а також для переведення конкретної роботи по організації каси і фактичного розпочаття нею праці покликати «Організаційний Комітет» у складі: Я. Грабова, А. Животка та Д. Олександровича.

Праця в освітніх закладах Селоспілки.

Гарбарські курси.

Гарбарські курси були засновані Головним Комітетом (тоді ще організаційним) Української Селоспілки. Розташовані вони при українськім робітничому відділі на Дейвіцах в Празі, де були приміщені завдяки заходам д-ра Дякунчака.

Слухачів числився на курсах 20 чол. — стрільців Галицької української армії.

Виклади і практичні роботи на курсах провадяться від 4 годин після полудня, з тієї причини, що в день курсанті заняті на військових роботах. Працею слухачі захоплені. Не дивлячись на роботу в день, заняття тягнуться до 9 годин вечора, а часом при практичних вправах за 12 годин ночі.

Директором курсів з призначений Головним Комітетом ц. Яровий Михайло, який своїми стараннями і при повній відданості справі, в короткому часі за допомогою самих курсантів, влаштував при курсах взірцеву майстерню.

Склад лекторський та предмети викладів слідуючий:

Директор Яровий: Теорія гарбарства і ведення практичних вправ в майстерні;

п. Літвіцький: Продукуюча кооперація;

п. Василюк: Хемія;

п. П. Богацький: Українознавство та історія відродження українського народу;

п. д-р Дякунчак: Рахівництво і чехознавство;

п. д-р Гончаренко: Анatomія людини та гігієна в гарбарстві.

Головний Комітет Української Селоспілки допомагає всім можливим, як матеріально, так і духовно, щоб курси могли розвиватися і стояти на належній висоті.

Не дивлячись на працю в день і відсутність через те вільного часу, щоби повторити лекції та щось прочити, слухачі, заинтересовані навчанням і встигають не тільки засвоїти те, що їм викладають, а навіть самі беруться до діла. Кожний тепер самостійно уже потрапить виробити ріжні гатунки шкіри чи то на взуття, чи на одяг, а також виробити барви, ляки, кремі для шкір.

Одною з труднощів для більшості слухачів — значне віддалення їх замешкання від місця курсів, деякі мешкають аж за сім кілометрів. Але прагнення набути знання, використати для сього нагоду, щоби прислужитись своїм знанням українському народові, надає слухачам силу перебрати трудності, віддаючи весь час олоччинку для курсів.

Ці курси змінили їх думки, вивели їх зі стану безрадості що до майбутнього. Кожний з них побачив, що наявні знання він не тільки зуміє бути корисним для себе,

але і для інших.

31-го березня при гарбарських курсах відчинений миловарський відділ.

Постановою справи, ведення курсів запікається професор чеської техніки по технології гарбарства п. Шнайдер. Він зробив на курси одвідини — отримавши майстерню курсів, Ірацю та інші шкіряні вироби, які вже вміють виробляти курсанти, знайшов провадження діла в належному стані і запросив слухачів отримати лібраторію при катедрі гарбарства на високій чеській техніці.

Виклади на гарбарських курсах мусять закінчитись до 1-го травня. Після іспитів кожному буде видано свідоцтво про закінчення курсів.

КООПЕРАТИВНІ КУРСИ.

В скорому часі при Кооперативних Курсах Селоспілки в Празі буде запроваджений окремий виклад з бджолярства, а також відчинений новий відділ сушки, консервації овочів а фруктів.

Овочарсько-садівничі курси в Берні під керовництвом інж. Михайла Холевчука, просять про прийняття їх під заряд Селоспілки.

ЛЕКЦІЯ МИК. ШАПОВАЛА.

16/III заходами празької філії була влаштована лекція — М. Ю. Шаповала, на тему «Земельне питання в Галичині». В лекції шановний прелігент, з'ясувавши теперішній стан земельного питання в Галичині, намітив шляхи до його розвязання.

Зміст лекції подається окремо в слідуючому числі.

Суд Селянської Спілки.

Витяг з журналу ч. 29.
Засідання Головного Комітету Української Селянської Спілки
20 березня 1924 року.

1. С у х а л и: протокол засідання Головного Мирового Суду Української Селянської Спілки від 12 березня 1924 року в справі бувш. голови Організації. Коміт. Йозефовської філії Української Селянської Спілки Владимира Білинського.

У х в а л и: На основі вироку Головного Мирового Суду Української Селянської Спілки, який звучить так:

Прага 12 березня 1924 року. Присутні — Яким Грабів, кооператор; Яків Зозуля, кандидат прав; Доктор Степан Ріпецький; Микола Тимченко, професор Українського Педагогічного Інституту. На порядку денним справа против п. Володимира Білинського 28 років, урожденого в Турці /Стр., голови організаційного комітету філії Селоспілки в Йозефові, обжалованого Головним Комітетом Україн. Селян. Спілки в Празі на основі:

1. Донесення Організаційного Комітету Селоспілки в Йозефові з дня 3 лютого 1924 року і зачущених актів — о неправильні витрати одержаних ним із Головного Комітету 300 кч. дnia 11 січня ц. р. на організаційні справи ініціатив. Комітету Селоспілки в Йозефові.

2. Донесення Управитла Кооперативних Курсів в Йозефові п. Безкоровного з дня 3 лютого 1924 року про непередачу йому 500 кч., які п. Білинський одержав дня 26 січня ц. р. для передачі Управи Кооперативних Курсів від Головного Комітету п. Хв. Сумнєвича.

Прочитано та докладно обговорено усі документи, які являються матеріалом разсліджені справи.

Як основний матеріал для вирішення справи в першій мірі в особисті заподання, інформації, заяви, листи та протоколарні зізнання самого обжалованого а іменно:

1. Протокол ч. 6 із засідання організаційного комітету філії Україн. Селян. Спілки в Йозефові з дня 4 лютого 1924 року.

2. Протокол, списаний з обжалованим в Йозефові в присутності цілого ініціативного гуртка для 3 лютого 1924 р.

4. Лист обжалованого до секретаря Головного Комітету Україн. Селян. Спілки п. Зозуля Якова з дня 3 лютого 1924 р.

5. Протокол слідчих зізнань, переведених делегатом Головного Суду п. Якимом Грабовим з дня 16 лютого ц. р. в Йозефові.

6. Доклад обжалованого Головному Комітетові Україн. Селян. Спілки в Празі з дня 1 марта 1924 року.

Дальше заслушано:

а) Зізнання членів Головного Комітету Україн. Селян. Спілки п. п. Хведора Сумнєвича і Миколи Шаповала з дня 24 лютого 1924 року.

б) Лист управителя Курсів в Йозефові п. Безкровного до Голови Україн. Селян. Спілки п. Сумневича з дня 3 лютого ц. р.

в) Записку п. Шаповалу до п. Сумневича з дня 26/1 1924 р. в справі асигновки 500 кч. для Кооперативних Курсів в Йозефові.

г) Письмо організаційного комітету філії Селоспілки в Йозефові до Головного Комітету Україн. Селян. Спілки з дня 3 лютого 1924 року.

д) Авансове справоздання обжалованого про витрати 293 кч. з дня 29 січня 1924 року.

е) Заяву Головного Комітету з 18/II про фіктивну витрату 22 кч. на телеграму.

ж) Прохання обжалованого з 29 січня 1924 року про асигновку 1250 кч. на потреби філії.

з) Касова росписка на 500 кч. для передачі п. Безкровному з дня 26 січня 1924 року.

На основі докладного порівнання, простудіювания і освітлення фактів, які зовсім ясно і недвізнично зафіковані в повинних актах, Головний суд Україн. Селян. Спілки в Празі стверджує, що:

1. п. Володимир Білинський ввинен, що з переданими йому днем 26 січня 1924 року Головою Голови Комітету Україн. Селян. Спілки п. Сумневичем 500 кч. для передачі п. Безкровному на цілі Кооперативних Курсів в Йозефові — присвоїв собі безправно 300 кч. що заявив сам в протоколі з 16 лютого 1924 року, а остаючи 200 кч. не передав п. Безкровному.

2. п. Володимир Білинський винен, що:

а) про одержання суми 300 кч. із Головного Комітету Україн. Селян. Спілки на організаційні справи філії в Йозефові дня 2 січня 1924 року не повідомив членів організаційного комітету ані не здав цих грошей скарбникам філії, так що члени організації, коміт. філії довідалися про це щойно 28/1 ц. р. коли про це надійшло повідомлення з Голови Комітету.

б) асигнованими 300 кч. розпорядився безправно, без відома Комітету філії.

в) на витраченні 300 кч., зглядно 293 кч., предложив справоздання з 29 січня 1924 року, яке по перевіренню являється сфальшованим тому, що підпис секретаря Списка, був зроблений самим обжалованним і про це секретарю Списка не було сказано аж до моменту переслухання обжалованого п. Грабовим 16/2 24 року себ то на протязі п'яти тижнів. Крім того на заподіані в згаданім справозданні витрати не долучено ані одного виправдуючого документа. Заподіяну обжалованним витрати в справозданню із 29/1 не совпадають із даними в протоколі з дня 16/2 24 року.

В розгляд матеріальних страт, понесених Голови. Комітет. Україн. Селян. Спілки, Головний Мировий Суд не входить.

На основі повище стверженої вини п. Володимира Білинського Головний Мировий Суд Україн. Селян. Спілки в Празі рукою відзначив § 41 статуту Україн. Селян. Спілки кваліфікує поведінку обжалованого як недопустиму та карапідну в громадському життю та деморалізуючу і шкідливу з погляду ідеї та організації українського трудового селянства —

«Української Селянської Спілки». Підписали: Голова Суду Д-р Степан Рітеський (р. в.), Секретар Я. Грабів (р. в.). Члени Я. Зозуля (р. в.), М. Тимченко (р. в.)

Головний Комітет ухвалив:

1. Назавжди виключити Володимира Білинського з числа членів Української Селянської Спілки, а також з числа слухачів Кооперативних Курсів Селоспілки в Йозефові, без права поновного вступу до яких буде інших установ та організацій Україн. Селян. Спілки.

2. Як вирок Суду, так і ухвалу Головного Комітету опублікувати в «Віснику Селоспілкі», а також повідомити про це обіжжником всіх філій та установ Селоспілкі.

Оригінал за належними підписами. З оригіналом згідно: Секретар Я. Зозуля.

З життя філій.

Празька філія Української Селянської Спілки.

Празька філія Української Селянської Спілки заснувалась на Організаційних Зборах 10-Х-1922 р. Празька філія провадила працю в напрямі організації всіх українських трудових елементів, як в самій Празі, так і в околицях. Допомагала Головному Організаційному Комітету вести працю в інших місцях скучення українських селян і робітників в Чехословаччині. Опірч організаційної праці празька філія провадила матеріально-допоміжну і культурно-просвітну роботу.

Допоміжна праця виявлялась в підшуканню селянам праці через відповідні заклади при Громадському Комітеті, в клопотанні відносно віддачі прибуваючим до Чехословаччини селянам, а також і перебуваючим на роботах, річчю першої необхідності: одягу, білизни, тощо.

Культурно-просвітна робота Празької філії була направлена на початку на поширення загально освітнього і фахового знання серед українських селян. З цією метою була зкладена при українській переходовій станиці в Празі книго-збирка, книжками котрої могли користуватися українські селяни та рібітники, як в часі відпочинку від праці, так і підшукання роботи, та налашено щоденне постачання станиці свіжими часописами та книжками. Опірч того, Празька філія організовувала на переходовій станиці ряд загально освітніх лекцій з поля рідного письменства, географії, природознавства, історії та сусільного життя. Всіх лекцій було прочитано до 60.

На цім праця Празької філії не спинилася. Вона стреміла до підтримання загальної праці Спілки. Першим кроком в такій роботі було влаштування вечірки, виручка з якої була передана 28/10-23 року Головному Комітетові на фонд друкованого органу Спілки, під назвою «Наша Спілка».

Далі Празька філія виробила сталій план діяльності на майбутнє, в основу якої покладена широка активна самодіяльність її членів.

Головні точки пляну такі:

1. Праця організаційна.
2. Праця професійно-політично освідомлююча.
3. Просвітна діяльність.
4. Культурна розвага.

Праця організаційна мусить бути направлена на збільшення числа членів та встановлення контакту з усіма філіями Селоспілки на території Ч. С. Р. Одним із кроків для більш тісного єднання членів Спілки та контакту з філіями, Празька філія вважає видання власного рукописного органу.

2. Під професійно-політичною освідомлюючою діяльністю треба розуміти поширення та ґрунтovne поглиблення серед членів Спілки та співчуваючих думок, звязаних вимогами професійного та політичного руху трудових клясів, — головно селянства, освітлення його ролі в житті, як політичного й економічного чинника. Шляхом для переведення цього в життя вважається влаштування товарицьких сходин, на яких читалися б відповідні доклади, провадилися диспути й розмови при участі всіх членів філій, що росташовані в Празі.

3. Просвітна праця повинна йти в трох головних напрямах:

а) поширення й поглиблення питань просвітного характеру, звязаних з селянством визвольним рухом, що відбивають в собі трудові змагання українського трудового народу. Знайомство з діяльністю і думками провідників українського трудового люду та борцями за його визволення (Шевченко, Франко, Драгоманів, Павлик і т. п.). Для цього призначено необхідним влаштування просвітних сходин, на яких читалися б відповідні доклади, провадилися диспути й розмови при участі всіх членів філій, що росташовані в Празі.

в) Ознайомлення членів Спілки з культурним і сільсько-господарчим життям в Чехії, шляхом влаштування водно-видільних періодичних екскурсій для огляду різного роду музеїв вистав, аразкових господарств, фабрик, заводів.

с) Для того, щоби члени філії Селоспілки, повернувшись до краю, могли провадити серед селянських мас активну працю, визнано потрібним ознайомити членів філії з формами та шляхами культурно-освітньої організації села. Для переведення цієї роботи запропоновано: влаштування циклу лекцій по організації селянських клубів, по веденню книго-збирень, по лікції та декламації, а також по доцільному переведенню драматичних вистав.

д) організація т. з. живого часопису для освітлення біжучої праці в Спілці.

4. Культурні розваги мусять проявлятися в періодичному влаштуванні концертів-вечірок, щоб своїм товарицьким характером більш тісно єднати між собою членів Спілки а також поширювати ідею Спілки між селянами та співчуваючими Спілці. Також визнано за потрібне організацію власного хору, котрий складався б з членів Спілки та співчуваючими.

Крім цих головних точок пляну діяльності, Празька філія має намір провадити як на сходинах Спілок, так і на сходинах в місцях скучення українського селянства інформації про політичні події як у світі, та і на Україні за певний перебіг часу.

Із інших завдань, які має перевести в життя Празька Спілка — головні слідуючі: 1) Організація кооперативу Спілкі, 2) Організація курсів Селоспілки по пчелству, 3) Утворення при Головному Комітеті Української Селоспілки бюро праці, 4) Вживання заходів перед міністерством що до організації культурної сел.-господарської кольонії в цілях практичних вправ, 5) Піднесення ініціативи по застосуванню каси самодопомоги Спілки.

Цей плян діяльності був запропонований президією Празької філії спільному засіданню всіх філій Селоспілкі в Празі ухвалений ним до переведення в життя в зазначених філіях.

Седльчанська філія Української Селянської Спілки.

13. III. с. р. відбулися установчі збори Седльчанської філії Укр. Селоспілки в присутності представника Головного Комітету Спілки пана Луцького.

Перед однією зборами представник Головного Комітету виголосив промову про сучасне становище і про значення організації в культурно-освітньому і господарському життю.

Після вибору органів і розвізанням точок порядку денного, збори ухвалили висловити щиру подяку Головному Комітетові за його працю по організації Спілки і допомогу, з якою він підтримав Сельчанську філію.

Подебрадська філія Української Селянської Спілки.

Праця Подебрадської філії провадилась головно в культурно-освітньому напрямку. Організаційним Комітетом філії було улаштовано 4 лекції:

«Земельна незабезпеченість селянства, яко основа революції», Шрамченка, (2 лекції) «Культурно-історичні підвалини селянського руху» Григорія, «Будова Грунтівних дорог механічним способом» Еремієва. При філії закладена бібліотека. Виписано кілька часописів. На Різдвяні Свята була влаштована кутя.

Що до пляну діяльності на майбутнє, то Подебрадська філія в своїй діяльності буде звертати увагу головно на слідуюче:

1. Найширше ознайомлення з аграрним питанням і взаємовідносинами межі селянством та іншими класами сучасного суспільства; 2) Вияснення шляхом докладних студій економічно-господарчої сили нашого селянства; 3) Вивчення самоврядування громад і колективів та земського самоврядування; 4) Ознайомлення шляхом лекцій та рефератів з розвитком мистецтва, відбитку культурного життя народу; 5) Вивчення державних конституцій; 6) студіювання сільсько-господарської техніки в усіх її галузях, щоби звязати техніку з умовами сільсько-господарського життя на Україні; 7) Праця над зображенням і поширенням популярної літератури для селянства; 8) Навязати тісні звязки з селянством українських земель, що перебувають під ворожими німецькою та московською окупацією.

Цей плян, як і побажання що до напрямків його успішного переведення був принятий на Установчих Зборах Подебрадської філії 27. I. 1924 року, на яких на підставі затвердженого чеським урядом статуту були обрані свої органи філії.

10. П. по запрошеню Комітету філії, була зачитана представником Грузії п. Г. Айлом лекція — «Михайлі Драгоманов і революційний рух в Росії». Лекція викликала велике зацікавлення не тільки у членів філії, а також і в інших членів Подебрадської кольонії.

В теперішній момент Подебрадська філія налічує 45 чл.

Під МОСКОВСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ.**КОНФЛІКТ МІЖ РОБІТНИКАМИ А «РОБІТНИЧОЮ ВЛАДОЮ».**

З Харкова повідомляють про масові суперечки між робітниками Донецького басейну і совітською адміністрацією.

Суперечки починаються на економічній підставі, але кінчаються політичними домаганнями. Вилів робітничих комітетів упав. Шахтарі переводять нові вибори Комітетів, не питуючи професійних союзів. Через задержку виплат багато копальняніх робітників покинуло копальні.

УКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНИН НЕ ПРИПИНЯЄ БОРОТЬБИ.

Большевицька преса повідомляє, що за останній час зліквідовано на Україні цілий ряд повстанських відділів, або як большевики пишуть банд.

Зліквідований відділ Маслова, що оперував 5 років на границі Харківської Та Полтавської губ.

Відділ Чорта в Глуховському районі і відділі Деркача й Кожедуба, що займали довгі часи Бориспільський і Вишневський райони. Один відділ на початку цього року біля станції Боярка (20 верст) від Київа, напав на залізничний потяг, забрав багаж з вагонів і заховався в лісі.

Миловицька філія Української Селянської Спілки.

1 березня с. р. відбулися в Миловицях в присутності делегата Головного Комітету Української Селянської Спілки п. Денисенка. Установчі збори Миловицької філії Української Селянської Спілки.

В Комітет філії були обрані: На голову — Левицький, членами — Грушевський, Гогус, Міхаць, Стефанишин, Савіцький і Чижмак.

Філія налічує 50 членів. На зборах був запроектований і плян діяльності філії. Головні точки його:

- 1) Культурно-освітня діяльність;
- 2) матеріальна допомога
- 3) трудова допомога.

В справі культурно-освітній філія має відповідати драматичні вистави з подійною метою: завоювання духових потреб філії і придбання засобів для неї. Конкретними заходами в провадженні чисто-освітньої праці намічено в пляні заснування курсів для малограмотних, а для поширення технічної освіти — засновання шоферських курсів.

В матеріально-допоміжному розвиненню діяльності намічена організація каси взаємної допомоги. Трудова допомога по пляну мусить проявлятися в організованому способі підшукання праці.

Високомитська філія Української Селянської Спілки.

16 березня 1924 року відбулися Установчі збори філії Української Селянської Спілки в Високому Миті.

Вибрані органи і намічений плян діяльності. Філія має влаштовувати кілька концертів і вистав.

Хебська філія Української Селянської Спілки.

16 березня 1924 року відбулися Установчі збори філії Української Селоспілки в Хебі в присутності представника Головного Комітету Селоспілки Сумнєвича.

Перед відкриттям зборів, представник Головного Комітету в промові зясував значення організації в життю взагалі і навіщі приклади з історії і сучасності, вияснив необхідність організації українського селянства в теперішній момент, за помічюю котрої українське селянство зуміє визволитися від всіх дотеперішніх його гнобителів.

Праця філії до часу уконостатування полягалася в збільшенню числа членів і поширенню загальної освіти. Було прочитано дві лекції лекторами від Головного Комітету, улаштована бібліотека, провадилося спільні читання членів, української історії. Відбулися товариські сходини в цілях ознайомлення співчуючих Спілки з роботою в філії і її заходами, що викликало в присутніх на сходинах велике зацікавлення Спілкою.

Велике зацікавлення проявили збори до інструкторських курсів, які мають засновувати Головний Комітет.

Членів у Хебській філії числилось 54.

Селянська Спілка — це велика родина. Нехай же кожний подбас, щоби вона була сильна і численна.

ГРАБУЮТЬ УКРАЇНУ.

За минулій рік, як подають урядові повідомлення в російських газетах, до 20 грудня було зібрано 141 міліон пудів збіжжя, до 5 січня — 149 міліонів пудів і т. д.

Весь збір збіжжя на Україні дав в останньому році по большевицьким звідомленням, 755 міліонів пудів. Виходить з осені минулого року до весни попередньо до московських рук пільхом податку, тобто задурно одна п'ята всіх живих на Україні.

Решту скупили за півдурно закупочні організації під час осінньої «збіжевої компанії».

Ограбована таким чином праця українського селянині, вже йому не повернеться.

ЖИДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА НА УКРАЇНІ.

В останні часи телеграфні агенції та ріжні часописи доносять відомості про намір московського большевицького уряду утворити на півдні України «Жидівську Радянську Республіку». В склад цієї республіки згідно з проекту Радянського Уряду, має увійти Херсонщина з українським портом на Чорному морі — Одесою, південна частина Катеринославщини і вся Таврія, тобто найкращий хлібний район України зо всіма портами на Чорному морі. Справою

Жидівської республіки поважно зацікавились широкі мідівські кола як в Європі, так і в Америці. З приводу цього організуються комітети та відбуваються зїзди жидівства, а в Берліні створено обеднавчий комітет, яким керують еміграційні кола.

Створення Жидівської республіки принесло б українському народові, який становить більшість над Чорним морем, ще одну нову політичну і національну неволю, відкриває приплив жидівського капіталу і тим самим економічне поневолення українського народу, відрізує Україну від Чорного моря, тоб та від безпосередніх зносин з цілим світом.

Таким чином навіть ціла Україна віддається в економічну а частину і в політичну залежність від цієї республіки, бо всі шляхи до моря і порти будуть в її руках. Це ще один доказ, наскільки тепериння окупаційна влада на Україні є ворожою до українського народу і є його губителькою.

«СВОЯ ВЛАДА».

Центральним правителством С. С. С. Р. предложено правительству Туркестанської республіки використати виселених із України й Росії за політичні виступи робітників, котрі замкнені по концентраційних туркестанських таборах для робіт по очищенню орошаючих рівчиків. Загальна кількість політичних засланців в Ташкентськім та Самаркандськім Округам — 2495 душ. Перебувають вони в тяжких матеріальних умовах. Від малярії вмерло за минулий рік 84 засланців, а від шлункових і тифозних хвороб — 206 душ.

Так московське «робітниче - селянське» правительство мститься на тих робітниках, що не маючи сили далі витримати гніт нових панів, почали робити виступи, які дозволяється навіть в буржуазних країнах.

БОРТЬСЯ З ПРИВАТИМ КАПІТАЛОМ.

Московський уряд виготовив проект закону, який дозволяє продавати приватним підприємцям ті державні промислові підприємства, які не виплачуються.

Ухвалення такого проекту спричиниться до скріплення приватного капіталу в російській індустрії.

БЕЗРОБІТТЯ НА УКРАЇНІ.

Московська газета «Дні» подає, що число безробітних в Донбасі збільшилось на 63 відсотки. Більшість безробітних — поденники, металістів — 18 %, гірняків 2 %. Зараз біржі праці головних міст України зареєстрували 170.000 безробітних. Однаке, по повідомленню «Е. Ж.» (124) загальне число безробітних на Україні досягає 250.000 людів. Це тоді, коли комуністи хваляться поліпшенням господарки на Україні, а зокрема піднесенням праці в Донбасі.

ПОВОРОТ М. ГРУШЕВСЬКОГО НА УКРАИНУ.

Коли близькі до Центрального Комітету Українській Партиї соціалістів-революціонерів повідомляють, що приїзд проф. Грушевського до Києва зробив на все українське громадянство гнітуче враження.

НЕ ВИТРИМУЮТЬ ОШКУНІВ.

З Харкова повідомляють: Таганрогським відділом Г. П. У. переведені масові труси. Заарештовано 56 осіб. Ім закидають приналежність до великої організації, яка підготовляла виступ робітників проти радянської влади. Комітет організації не був викритий. При арештах був зроблений збройний відпір. У арештованих забрали зброю. 27 лютого зроблені труси і арешти серед червоноармійських відділів, розташованих в Микитівськім та Юзівським районах.

ЧУЖА ПРЕСА ПРО ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ.

«Вечірні Народні Лісти» з дня 26/III с. р. приносять докладне повідомлення від властного дописувача про великі селянські заворушення протиsovіцької влади в Ольгонполі та околицях.

Заворушення не могло бути подавлене місцевим гарнізоном і для його зліквідування був викликаний відділ з Одеси, якому з трудом довелося здушити вибухше повстання.

«Руль» з дня 28/III с. р. подає відомості про великий селянський протиболішевицький рух, який викликає велике занепокоєння Московського уряду.

З життя Української еміграції в Ч. С. Р.

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ В Ч. С. Р.

30 березня с. р. в помешканні «Українська Хата» в Празі відбулися річні Загальні Збори Українського Громадського Комітету. Після заслухання їх ухвалення річних звітів Управи Комітету та Ревізійної Комісії та висловлення довірія Управі й іншим органам Комітету. Збори перевибрали згідно зstatуту органи Комітету. Були вибрані:

I. До Управи Комітету:

1. Голова: Шаповал Микита.
2. Члени Управи: Григорій Никифор, Галаган Микола.

3. Заступники членів Управи: Паливода Іван, проф. др. Сімович Василь, проф. Русова Софія.

II. До Ревізійної комісії: доц. Шрамченко Левко, проф. Тимченко Микола, др. Ріпецький Степан, інж. Риндик Степан, проф. Лорченко Микола.

III. Згідно затверджених чеським Урядом змін статуту були вибрані до нової установи Комітету Мирового Суду: проф. Ейхельман Отон, проф. др. Йрема

Яким, проф. др. Старків Арсен, др. Стаків Матвій, доцент Бич Лука.

Під час обговорення бюджетового звіту Управи Комітету Голова Української Селянської Спілки Федір Сумнівич, яко член Українського Громадського Комітету, взявши слово, висловив в імені Української Селянської Спілки подяку Укр. Громадському Комітетові за матеріальну і духовну допомогу, яку Комітет уділював Спілці. Опірч того збори У. Г. К. ухвалили висловити подяку Чеському народові в особі його Президента й Уряду за доброзичливе відношення до укр. еміграції в таких словах:

«Річні Загальні Збори Українського Громадського Комітету, зібрані 30 березня 1924 року, розглянувши третій річний звіт праці Українського Громадського Комітету і його установ та здружень організацій, сконстатували величезну культурну працю української еміграції що має не тільки вузьке значення для самої еміграції, але ця праця створила невимірювальні культурні цінності для всього українського народу.

Загальні збори У. Г. К. зазначають, що ця ви-

сокоцінна праця стала можливою завдяки надзвичайно доброзичливому відношенню Чеського уряду і громадянства, а тому Загальні Збори висловлюють глибоку подяку Чеському народові в особі його Президента і Уряду, вірючи, що ця допомога Чеського народу є міцним фундаментом зближення двох народів і їх співпраці на всіх ділянках культурного і громадського життя.

Президія Загальних Зборів У. Г. К.

Голова проф. др. Ярема Я.

Секретар Тищенко Юр.

Прага 30/III 1924 р.

ЛІКЦІЇ РЕФЕРАТИ ТА АКАДЕМІЇ.

15/III в «Українській Хаті» в Празі виступив з докладом на тему «*Соціалістичні ідеали*» грузинський с.-д. Гр. Айолло. Провідною думкою реферату було, що суспільство мусить в силу необхідності стреміти до здійснення на землі царства соціалізму. Соціалізм, перейшовши добу утопічну, потім теоретичну, стає тепер на ґрунт практичний і всі дані суспільного життя ведуть до здійснення його-ї переведення практично в життя.

РОКОВИНИ СМЕРТИ П. А. СТЕБНИЦЬКОГО.

16/III в Студентському Домі в Празі відбулися збори перших роковин з дня смерті на Україні українського письменника і громадського діяча П. А. Стебницького.

ШОСТИ РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ БІЛОРУСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.

25 березня с. р. відбулися в Празі урочисті збори Білорусів, присвячені шостій річниці проголошення незалежності Білоруської Народної Республіки. Урочисті збори були влаштовані білоруськими організаціями в Празі. На збори були офіційно запрошені й представники від організацій інших повелених народів Московщиною і Польщею, як то українських, грузинських, вірменських.

Промовці від Білорусів накреслили історію визвольної боротьби Білоруського народу та з'ясували велике національне, політичне і соціальне значення для Білоруського народу оголошення ним незалежності Білоруської Республіки.

Представники від інших організацій народів вітаючи стремління Білоруського народу до повного визволення і бажаючи, як найскорішого його здіснення підкрасили конечність спільноти боротьби поневоленим народам під Московщиною та Польщею.

Голова Зборів Прокулевич подякував гостей за привітання проголосив Славу Чехословацькій, Українській, Грузинській, Вірменській та Білоруській республикам. Збори закончилися співом національного білоруського гімну.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКИХ ДРУКІВ І КНИЖНОЇ ГРАФІКИ.

Комітет по організації першої вистави українських друків і книжної графіки в Празі ухвалив улаштувати вистави в слідуючих помешканнях і терміні.

Вистава українських друків і преси відбудеться в помешканні Української Студії Т-ва Пластичного Мистецтва від 6—16 квітня 1924 р.

Прага II, Народні тріщини ч. 25.

Вистава книжної графіки відбудеться в помешканні «Красоумна Еднота в Празе» — будинок Парламенту, від 10—27 квітня 1924 р. У виставі приймає участь також і Селоспілка.

Видає Головний Комітет Української Селянської Спілки. — Редактує колегія. — Tiskem »Legiografie«.

УКРАЇНСЬКА РЕАЛЬНА ГІМНАЗІЯ.

Українські матуральні курси при Українському Громадському Комітеті в Празі будуть перетворені в українську реальну гімназію при У. Г. К., з огляду на утворення при них низки класів по програмі середніх школ.

ТРУПА ЗАГАРОВА.

В квітні місяці завітає до Праги українська трупа Т-ва Просвіти з Ужгорода під орудою Загарова, яка дасть кілька вистав нового репертуару.

* * *

Головний комітет Української Селянської Спілки сим подає до відому всім членам Селоспілки, що на підставі §5 п. Д статуту при Селоспілці засновано **ощадно-позичкову касу**, яка має на меті дбати про поповнення матеріального стану членів з одного боку шляхом утворення ощадень з їх заробітньої плати, а з другого — шляхом видачі позичок на потреби, задоволення яких веде до поповнення матеріального становища членів. Учасником каси може бути кожий член Селоспілки, хто внесе вступну плату в розмірі 3 кч. і пай в розмірі 30 кч (пай може бути внесений ратами по 2—3 кор. чес. що місячно). Отже **Головний Комітет** закликає всіх членів Селоспілки, ідучи за гаслом «*Всі за одного, один за всіх*», записуватись в члені каси. Справами каси тимчасом до скликання загальних зборів членів каси завідує Організаційний Комітет. Адреса: Прага VII, Рудольфова тр. 4.

Головний Комітет Укр. Сел. Спілки.

ВІДОЗВА.

Союз студентів емігрантів з південно західних земель України (Волинь, Холмщина, Полісся та Підляшшя), що має своїм завданням підтримку культурно-освітніх організацій та інституцій краю, з огляду на їх тяжкий стан у вірі на ширші однієї, звертається до широких код українського громадянства нести пожертви на задоволення гостро-болючих потреб краю. З них найбільш пекучими є які Союз має на увазі в розпочата будова Українського Народного Дому в Луцьку на Волині, значення якого, як єдиного осередку громадських українського населення, надзвичайно велике й через те вимагає конечно допомоги. Не менш конечно в допомога Українській Гімназії в Рівному на Волині, яка сформувалась щойно в початку цього шкільного року й немає можливості забезпечити себе підручниками та приладдями, потрібними для провадження науки. В надзвичайно тажкому становищі, що вимагає допомоги в українській літочі притулки.

Союз сподівається, що кожний, в кого горить іскра любові до рідного краю, сповнить перед ним свій громадянський обовязок — понесе посильну жертву грішми та книжками на свої культурно-освітні організації чим спричинитися до розвитку їх сил і зробить їх міцніми твердинями в боротьбі за національне визволення.

Пожертви шліть на ім'я секретаря Союза Сергія Прокоповича на адресу: Praha-Košíře, Svedská 737.

ЗА РАДУ СОЮЗА:

В. Лотоцький,
За голову.

С. Прокопович,
Секретар.

БЮРО ПРАЦІ

Української Селянської Спілки

потребує і пропонує на ріжні господарські роботи робітників. Урядування в Бюро провадиться щодня з 9 до 1-ої год., окрім неділь і свят. Адреса:

PRAHA VII., Rudolfova ۴, č. 4.